

KARYS

Eina sykį savaitėje

Kaina: 3 mėn. 15 auks.,
6 mėn. 30 auks., 12 mėn.
50 auks. Atskiri numeriai
1 auks. 50 skatika.

Adresas: Kaunas, Lai-
svės Alėja 12 Nr. „Kario“
Redakcija. Telef. 90 Nr.

11 (147) Nr.

Kaunas, 1922 m. kovo mėn. 16 diena.

IV metai.

„Kario“ Administracijos pranešimas.

„Kario“ prenumeratorių, atsiuntusių metinės prenumeratos tik 35 auks. arba mažiau, prašoma atsiųsti likusius pinigus.

Be to pranešama skaitytojų žiniai, kad „Karys“ bus siunčiamas tik tiems, kurie iš anksto atsiųs pinigus. Pinigų neatsiuntus laikraščio ne-siuntinėsimė.

Universito įkurtuvės.

16 vasario, ketvirtose mūsų nepriklausomo gyvenimo sukaktuvėse, buvo padėtas pamatas dar vieno nepriklausomos Lietuvos ramsčio — Lietuvos universito. Ir mums kariams tai ne tuščias žodis, ne pašalinis kariuomenei reikalas. Ne vien kardu ir šautuvu laikosi nepriklausomybė. Juo kraštas labiau yra viduj susitvarkęs, juo aukščiau stovi krašto kultūra, juo lengvesnis kario uždavinys. Nes tik kariuomenė atsi-rėmusi sveiko ekonominiai ir kultūriniai krašto gali būti tikra, jog jos visos fronte dedamos aukos nebus bergėdžios.

Ir tai mūsų kariuomenė puikiai suprato. Kol dar ėjo ginčai tarp atskirų visuomenės grupių dėl to, kokiais pamatais tas universitas kurti, mūsų kariai iš savo nedidelių algų pradėjo šiam universitui pinigines aukas nešti, be jokių ginčų, be jokių sąlygų — kad fiktai universitas būtų. Visi mes geriausiai supratom, kad kiekvienas universitas, vistiek koks jis būtų, yra didžiausias mūsų laimėjimas, kuris drąsiai atstos šio-kius tokius laikinius nepasisekimus politikoje ar diplo-matyjoje, jog jis tik pagreitins ir visų mūsų tautinių ir valstybinių siekinių pasiekimą.

Dabar gi, tas vienas faktas, kad mes, lietuviai, ga-lime savo universitą turėti jau iš savęs yra didžiau-sias laimėjimas. Nes jeigu dar keliolika metų prieš mus, tuo laiku, kuomet tik spaudą buvome atkariavę, kas būtų mums pasakęs, jog 1922 m. turėsime savo universitą, niekas šių žodžių rimtai nepriimtų, niekas jiems neįtikėtų. Mums rodėsi tuomet, jog tik tolimoj ateity galėsime sulaukti atitinkamų politinių sąlygų, jog dabar neturime ir negreit turėsime ir tiek savo mok-slo žmonių, kad jie ant savo pečių universitą pakelti galėtų. Nes visgi ir tuomet ir dabar mes sirgome viena liga — tai permažu pasitikėjimu savo jėgomis. Bet ir čia, kaip ir kitur, apsikome. Pasirodėme sti-presni, negu manėme.

Jau tik pradėjus mūsų nepriklausomybei kurtis, 1918 m. gale, tie negausingi valstybės kūrėjai, kurie tuomet buvo Vilniuje susispietę, vienu pirmųjų savo kūrybos darbų stato universito kūrimą, sustato jo sta-tutą, pradeda rinkti profesorius; tačiau užėjusios po-litinės audros verčia tą darbą kuriam laikui sustabdyti. Vėl susiranda nepasitikėjimas savimi, vėl pradeda svy-ruoti, ar pajėgsime; ir tuomet, 1920 m. pradžioje, kuriami vieton universito tiktai Aukštieji Kursai, kurie ir turėjo paaikinti, kokių mes šiuo atžvilgiu pajėgų turime. Ir štai, tik pasklydus gandui, kad jau Lietu-vos Aukštoji Mokykla yra susikūrusi, kaip peteliškės prie ugnies pradėjo iš visų plačiojo pasaulio galų rinktis lietuvių mokslo pajėgos, apie kurias net maža kas žinojo, nes Lietuvos sunkus likimas buvo juos visur po pasaulį išsklaidęs. Pradeda rinktis, bendro-mis pajėgomis, kiekvienas savo srity tėvynės sūnumi statyti. Greit pasirodė, jog tų pajėgų jau tiek yra, kad drąsiai galime sukurti ir universitą, kuris iš tikrųjų bus mokslo tikra to žodžio prasme įstaiga, ne blogesnė už visas kitų kraštų aukštąsias mokyklas.

Mums tad ir tenka iš širdies gilumos tą mūsų naują kultūros sargybą sveikinti. Mes patys joje mo-kytis galėsime, mes ir nesimokydami sunaudosime jos kraštui leidžiamus specialistus savo kultūrai ir politi-kai kelti. Tik mums svarbu, kad universitas iš tikrųjų būtų mokslo ir mokymo židinys, kad jo įkurtuvių dieną nedrumstų asmeninėmis ambicijomis ar atskirų grupių reikalais visi tie, kas dar neįprato valstybės reikalo statyti aukščiau kaip savo asmens ar savo grupių reikalo. Mums svarbu, kad visa mūsų visuo-menė palaikytų tą mokyklą, kad žiūrėtų jai taip, kaip mes kad žiūrime: universitas stovi aukščiau už par-tijas, aukščiau už atskirus žmones. Tai mūsų dabar-ties šventovė, kur užžibinta vėl Lietuvos amžinoji ugnis. Neduokime jai užgesti.

Kap. B.

Vilniaus likimas „išspręstas“.

Rinkimai į vadinamąjį „Vilniaus Seimą“ pasirodė naminiu Lenkų dalyku. Į Vilnių buvo atkelti Varšu-vo politinių partijų santykiai. Tos partijos kėlė smar-kių ginčų dar gerokai prieš rinkimus. Veikiai iškilo aikštėn dvi politikos nuomonės — federalistų ir ane-ksionistų. Federalistų prysakyje stoji valstybės virši-ninkas Pilsudskis ir jį palaikančios partijos, ypač P. P. S. (Lenkų socialistų partija); jie agitavo už Vil-nijos nepriklausomybę, siūlydami ją prijungti Lenkams federacijos pagrindais. Antrieji — demokratai liaudi-ninkai ir juos užjauciantieji — tvirtino, kad Vilnių reikalinga visai inkorporuoti į Lenkiją.

Patys rinkimai praėjo atviroje Lenkų valdžios ir jų šovinistinių partijų priešpauode. Buvo net grėben-

mi lenkai iš visų Lenkijos kampų, kad balsuotų į Vilniaus „seimą“. Prieš rinkimus buvo paskelbtas parėdymas, kad agitavimas boikotuoti rinkimus griežtai draudžiamas. Pradėjo savo darbą agitatoriai, kurie vertė teroro keliu visus balsuoti už lenkų partijas. Žydai net biojo pasirodyti gatvėse.

Iš keturių tautų, gyvenančių Vilniuje — gudų, žydų, lenkų ir lietuvių — rinkimuose dalyvavo tik vieni lenkai. Gudų Tautos komitetas Vilniuje, atsisakydamas dalyvauti rinkimuose, pažymėjo.

„Lenkai varo visiško gudų išnaikinimo politiką. Po trijų priespaudos metų, šitų rinkimų negali būti teisingi rezultatai, juo labiau, kad ir rinkimų laisvė yra aprėžta“.

Žydų partijos — demokratų, sionistų ir kt. — skelbdamas savo deklaraciją, kalbėjo:

„... Žydai laikytų savo pareiga dalyvauti plebiscite, organizuotame su tikslu išspręsti klausimą dėl valstybinės mūsų krašto priklausomybės, kiek būtų sudarytos tinkamos sąlygos, palaikančios to plebiscito įvykdymo teisingumą“.

Vilniaus lietuviai balsavimo reikalu šiaip pasisakė:

„Daug piliečių, kurie turėtų balsavimo teisę, yra ištremti ir negali dalyvauti rinkimuose. Daugelis, atvažiuavę iš svetimų kraštų, svetimi mūsų kraštui žmonės, balsavo būsimuose rinkimuose. Nėra susirinkimų, spaudos ir agitacijos laisvės. Persekiojamos nepageidaujamos okupacijos valdžiai įstaigos ir asmenys“.

Tuo būdu, rinkimuose dalyvavo tik 152 tūkstančių žmonių — iš 1.050 tūkstančių gyventojų. Pačių lenkų oficialėmis žiniomis, rinkimuose dalyvavo 29%; visų gyventojų jų tarpe nelenkų 12%.

Į vadinamojo „Seimo“ deputatus pateko tik vieni lenkai; nelenkiškų sąrašų visai nebuvo. „Seimo“ branduolį sudarė aneksionistai: Lenkų Centro Komitetas gavo 40 vietų, perėjusieji į jį iš Pilsudskio „Liaudies Tarybos“ — 29, priešingoji pusė — P. P. S. — gavo 2 vietas, demokratai — 1, ūkininkų sąjunga „Atgimimas“ — 7.

Susidėjęs tokioms aplinkybėms, aiškus dalykas, „seimas“ netrukus priėmė rezoliuciją prijungti Vilniją Lenkijai.

„Mes pareiškiame, kad svetimoji mums Kauno valdžia negali prie mūsų turėti jokių teisių — sako „seimo“ daugumos atstovas Janikovskis.“

Tokia „Vilniaus Seimo“ komedija iššaukė pasipiktinimą netikimybės, lietuviuose, bet ir kitose tautose. Pastaruoju laiku net geriausiai Lenkų bičiuliai prancūzai pasisako prieš Lenkų Vilniaus politiką. Laikraštyje „La Libre Parole“ Prancūzų Karo Misijos narys Vilniuje d'Etchegoyen'as rašo:

„... Prancūzija Lietuvos asmenyje turi ištikimą bičiulį, ir ji links Prancūzų pusėn — tik turi būti atitaisyta padarytoji jai nuoskauda. Lenkai su savo 20 milijonų gyventojų gali gerai gyventi ir be Vilniaus — be kelių tūkstančių ketv. kilometrų su 1.050.000 baltgudžių, lietuvių ir žydų, kuriuos ji pretenduoja pavergti. Priešingai, Vilnius, sena Lietuvių sostinė ir Lietuvių dinastijų lopšys, jau nuo aštuonių šimtmečių yra nedalomoji Lietuvos dalis, be kurios Lietuva neįmanoma“.

Z.

Vašingtono konferencijos padariniai.

Pirmadienį, vasario 6 dieną, visi Vašingtono konferencijos nariai susirinko paskutiniam uždaramajam posėdžiui. Buvo pasirašyta karo ir jūros sutartis, priimtos rezoliucijos dėl nardomųjų laivų ir nuodijamųjų dujų, pasirašytos sutartys — devynių valstybių dėl Kynų, dėl Kynų mokesčių ir papildomoji, kur kalbama, kad aukščiau pasirašytoji keturių valstybių sutartis dėl sustiprinimo karo ir jūrų bazių Ramiojo vandenyno pakrantėse neliečia grynai Japonų salų. Po to į salę įėjo, visų širdingai sveikinamas, Jungtinių Šiaurės Valstybių Prezidentas Hardingas ir pasakė prkalbą, sveikindamas visų pirma visus konferencijos narius darbo pabaigimu. Toliau jis tęsė.

„Šiandieną iškilmingai pasiimtos prievolės pranašauja žmonijai geresnių laikų pradžią. Dešimtmečiai po tokių konferencijų yra ne kartą parodę, kaip sunku yra įgyvendinti panašios sutartys. Bet jūsų padarytasis čia darbas turi didžiausios reikšmės, nes iš

PRANE.

Pranė mostelėjo ranka, kad nufiltų.

Ją vėl smaugė smauglys globstydamas savo žalsvai išblyškusiu glėbiu. Visą kūną lyg kas smeigtukais smeigė. Akys priėjo ašarų — degančių, kruvinų.

Šukosėjo sausai.

Verutė žiūrėjo į ją graudžiai ir tyliai. Jai pasidarė baisu ir ilgu.

— Pranyte, gal vaistų tau įpilti?

Neatsakė nieko, tik nulenkus galvą ėmė spiaudyti į spiautuvą. Rodėsi, kad ji spiaudė savo vidurius supuvusiais dvokiančiais gabalais. Prisispaudė prie lūpų nosinę.

— Žiūrėkl!

Verutė pamatė dvi pailgas dėmes — du rožės vainiklaiškiai. Pasidarė dar labiau ilgu. Liūdna ir pikta...

Užsidengė akis ranka.

Plasnojo kažkokie sparnai — be galvų, be kojų, be nieko: vieni sparnai, sparnai, sparnai... Lyg kas nusikvatojo įžūliai, ironingai.

„Ne tik-ėk, ne tik-ėk, ne tik...“ Ilkseno juokėsi laikrodis. Staiga

„Bai-i-iki!“

Verutė krūptelėjo ir atidengė akis. Pranė žiūrėjo į ją susimąstiusi.

— Ir ko tu tyli? Tas tylėjimas toks baises, baises. Tik tas laikrodis vis erzina mane kaip kokla gilinė. Kalbėk, juk matai, kad trū...“

Smauglys įsipynė jai į įdubusią krūtinę ir smaugė gerklę.

Ir vėl spiaudė.

Žvilgterėjo į savo rankas ir nusišypsojo verkiančiom akim. Buvo panašios į giltinės pirštinetas gniaužtas.

Brr... nusipurtė neskaniai. Žiūrėjo į Verutę. Kokia ji laiminga, kokio sveika... Ji įsimylėjus, ją myli mylimas žmogus. Kokios tampo jos lūpos, kaip jos gražiai virpa...

„Ne tik-ėk, ne tik-ėk, ne tik-ėk...“

Staiga jai pasirodė, kad Verutė bučiuoja josios Kostas, bučiuoja ir tūpsta žėrinčiom akim jos žvilgsnyje.

— Ar tau negerai pasidarė, Pranyte?

— Man visada gerai: turi būti gerai. O visų geriausia bus ten, žemės minkštuose pataluose.

Staiga:

— Ką beveikia tavo Kostas?

Žiūrėjo godžiom akim

jo negali išdygti nė vienas priešingumas. Pasaulis dar neturi pusiausvros, tačiau čia pasiektas pilniausias susitarimas, ir karas yra nutęstas viso civilizuoto pasaulio akivaizdoje. Tie iš mūsų, kurie pagyvens dar 10 ir daugiau metų, tur būt, pamatys, kad tyrimų pamokytoji visuomenės nuomonė palaikys visas tautas, kurios yra pasiruošusios geriau pasiduoti Dievo valiai, negu kovą kovoti ir tiesti griaunamus frankius.

Prezidentas pareiškė pageidavimą, kad Vašingtono konferencija iššauktų dar eilę tokių pat pasitarimų. Posėdis buvo uždengtas 11 val. 15 m.

Kad geriau supratus Vašingtono padarinius, ne pro šalį bus pažiūrėti kokia yra pirmos po pasaulinio karo konferencijos istorija.

Ji buvo sušaukta Amerikos iniciatyva. Pirmoji visų valstybių solidarumo priežastis buvo Amerikos perspėjimas, kad jei tos valstybės atmes jos pasiūlymą, tai turtingiausioji Amerika ims toliau stiprinti savo jūros pajėgas ir pralenks visas kitas valstybes. Antroji priežastis buvo visų kitų valstybių pasiryžimas greičiau sutikti su kai kuriomis aukomis, negu užsi-
traukti savigo militarizmo priekaištą.

Amerikos tikslas buvo surasti po karo tokią bendrą plotmę, iš kurios galėtų būti sėkmingai svarstomi tarptautiniai politikos klausimai, ir tuo būdu sudaryti bazę ekonomianiam pasaulio atgimimui, kuriuo Amerika, beveik visų pasaulio valstybių skolintojas, yra labai susidomėjęs.

Šitas tikslas bus pasiektas, jei įvyks Osmos konferencija, priešingai, Amerika šito nepasisekimo priežastimi laikys Prancūziją.

Prancūzija per visą konferencijos darbo laiką buvo visų mažiausiai pasiruošus kokiems nors nusileidimams ir galutinai atmetė Amerikos pasiūlytą svarstymą del sumažinimo sausumos kariuomenės. Savo žemiūra politika Prancūzai padarė didelės įtakos Anglijos ir Amerikos susitarinimui; žymus priešingumų suminkštinimas tarp Amerikos ir Japonijos yra taip pat taikos konferencijos padarinys. Bendrai galima pasakyti, kad visos dalyvavusios didžios jūrų valstybės yra turėjusios didelių nuostolių. Vašingtone ne tik buvo laikytos prakalbos, bet ir reikalas padarytas. Didžiausias to nuopelnas priklauso Amerikai.

Faktiniai Vašingtono konferencijos padariniai yra visa eilė sutarčių, padarytų įvairių dalyvavusių valstybių, kurios dabar tik yra reikalingos tam tikrų parlamentų ratifikacijos. Iš jų pažymėtinos šios:

1. Penkių jūros valstybių — Amerikos, Anglijos, Japonijos, Prancūzijos ir Italijos — sutartis del tų valstybių jūros sustiprinimo sumažinimo ir aprėžimo.

Toji sutartis sudėta iš trijų skyrių ir 25 paragrafų ir kalba apie sąlygas, kuriomis gali būti sulaukta karo jūrinė statyba per dešimtį metų ir apie padariusių sutartį valstybių būsimo tonazo kiekybę. Amerikos, Anglijos, Japonijos, Prancūzijos ir Italijos karo laivyno tonazo santykiai nustatyti tokie 5:5:3:1, 75:1.

Del tos priežasties Amerikos laivyno turi būti panaikinti 30 šarvuotųjų, Anglijos laivyno 24 ir Japonų irgi 24. Ratifikavus sutartį, tie laivai per šešius mėnesius turi būt nuginkluoti, o per tolesnius šešius mėnesius jie turi būti visai panaikinti. Prancūzų ir Italų kovos vienetų panaikinimas sutartimi nenumatytas.

Kiekvienai valstybei nustatytas bendras tonazas pirmosios klasės kaunamųjų laivų, t. y. stambių šarvuotųjų ir drednautų: Amerikai ir Anglijai 525.000 tonų, Japonijai 315.000 tonų, Prancūzijai ir Italijai 670.000 tonų. Visos dalyvaujančios valstybės, pakeisdamos senuosius kovos vienetus naujais, negali peržengti tų skaitmenų slenų. Be to, statymas naujų kovos vienetų skaičiuje, didesniame kaip 35.000 tonų, draudžiamas. Šarvuočiai ir drednautai gali turėti šaunamų padargų kalibro, ne didesnio kaip 12 colių. Mažųjų padedamųjų laivų tonazas aprėžiamas 10.000 tonų.

Toji sutartis turi reikšmės ligi 1936 metų gruodžio mėn. 31 dienos. Automatingai ji nutraukiama tik atsitikus karui. Jei kuri valstybė panorėtų tą sutartį nutraukti kitu atveju, tai ji turi apie tai pranešti prieš dvejus metus, per kuriuos sutartis vis delto savo reikšmės nenustoja.

2. Keturių jūros valstybių — Amerikos, Anglijos, Japonijos ir Prancūzijos — sutartis del jų valdomųjų žemių Ramiojo Vandenyne pakrantėse ir del sustiprinimo tose pakrantėse jų jūros bazių.

— Nieko, kaip visada. Bet kodėl tu taip nešikėtai apie jį paklausei?

Toji vis žiūrėjo.

Pabarškino į duris:

— Ar galima pašelet pietis paduoti?

— Ne, nenoriu, — atsakė Pranė ir sukosėjo.

— Kaip ji man įgriso, ta šeiminkėl! Amžinai tas nuobodus vienodumas: pietūs, vaistai, vaistai, vakarienė ir vėl vaistai, vaistai, vaistai.

— Tai nieko, Pranyt. Valgyk, gerk vaistus — greičiau pagysi ir vėl grįši į savąjį gyvenimą, įsi į senas vėzes.

— Liaukis, Verone. Tu žinai, kad jau po visam. Ėmė tyliai šnabždėti:

— Jau niekam aš nebereikalinga, niekas manęs nebeneri, nors aš ir „panelė“.

Nusikvatojo piktai.

— Neststelok, Pranė. Pamatysi, bus viskas gerai: atvažinos tavo Stepa, susitaikinsite, vėl gyvensite laimingi.

Sukosėjo ir ėmė toliau šnabždėti:

— Nekalbėk apie jį. Jis man senai miręs. Nenoriu apie jį nė galvoti. Nedorėtai apgavikai! Jis mane padarė nelaimingą, priverstė mane kitiems apgaudinėti, kaip kad jis mane apgaudinėjo... Padarė iš mano gyvenimo tragediją... Juk aš žmogus... Trokštu

taip pat gyvenimo, kaip ir kiti... Turiu širdį, turis kraują... o dabar kas belieka? Nebent tik...

Smauglys vėl kvatojo jos krūtinėje ir tryško raudonu juoku.

Vėl nutilo abi. Tylėjo ilgai ir mastė.

Verutės sieloje buvo skaudu. Jai rodėsi, kad ji yra atėmus pusę laimės savo draugel. Ji turi Kostą, myli jį taip karštai, karštai... Šalia jo ji užmiršta apie visą pasaulį, apie visa, visa — jai rodosi tasyk, kad ji visų laimingiausias žmogus. Ir štai jos draugė miršta, visų apleista, viena, nelaiminga, susikrintusi...

— Pranė!

Tyli.

— Pranyte, klausyk!

Jokio atsakymo.

Verutė žvilgterėjo į draugę: toji gulėjo masty-
psojusi, abi rankas prispaudus prie širdies. Akis turėjo užmerktas.

Tur būt, miegojo ar svajojo.

— Pranė, Pranyte mano brangioji!

Pranėi vienas kraujas į skruostus subėgo. Padarė karšta, kaip ugnytė. — net virpėjo iš krūtinės. Užmerkė akis ir nusėjo žaizdą...

Tą sutartimi automatingai atmainyta Anglų Japonų 1902 metų santarvė, kurios padaras buvo tokiųjų rytų 1904 metų karas.

Visos keturios tariančiosios pusės nustato, kad visos pakrančių stiprumos ir jūros bazys keturių valstybių valdomose žemėse pasilieka didumo ir pavidalo tokios pačios, kokios buvo tuo laiku, kada buvo pasirašoma sutartis. Draudžiama daryti naujų stiprumų ir jūros bazių pakrantėse, o taipogi didinti ir plėsti senos.

Tačiau toksai aprėžimas neklūdo atmainoms ir tobulinimams senųjų stiprumų statyme ir ginklavime, kuris daromas visada ramiuoju laiku. Sutartyje skytium pastebima, kad toji prievolė neprivaloma didžiajai grynai Japonų teritorijai, dėl kurios Japonijai paliekama pilna laisvė.

Užtat Japonija, pasižada išvesti savo kariuomenę iš Sibiro lig tik tenai įsiteisės stipri valdžia. Toji sutartis padaryta 15-ai metų, skaitant nuo dienos jos ratifikavimo tam tikrų parlamentų. Be to, visų keturių valstybių valdžios pranešė Olandų valdžiai, kad jos sutartinai pasiėmė prievolę saugoti Olandų Indijos kolonijų neliečiamybę ir ramumą.

3. Devynių valstybių sutartis dėl Kinų.

Tą sutartimi garantuojama Kinų teritorijos neliečiamybė ir numatomas gražinimas Kinams visų jos kraštų, kurie buvo užimti kitų valstybių. Be to, tą sutartimi reguliuojamas ir Kinų mokesčių klausimas, o visoms kitoms valstybėms duodamos vienos teisės dėl prekybos su Kinais. Toji sutartis turi tiksliai politikos, o ypačiai ekonomijos reikšmės.

Be to, konferencija yra priėmus rezoliuciją, kuri draudžiama nardomišiams laivams skandinti karo metu prekybos laivai ir vartoti kare nuodijamos dujos. Bet tos rezoliucijos tuo tarpu praktikos reikšmės neturi, kadangi ne visos valstybės, kurios laiko armijas ir laivynus, buvo pakviestos į konferenciją.

Kada buvo apsvarstytas jūros karo jėgų sumažinimas, Amerikos atstovas visai loagingai iškėlė klausimą dėl sumažinimo sausumos armijų. Bet šitie debatai pasibaigė nesėkmingai, kadangi Prancūzų atstovas, ministeris prezidentas Brianas, kategoringai pareiškė, kad Prancūzija šiuo laiku jokia būdu negalinti

sutikti sumažinti savo didžiulę armiją, nes Prancūzams visą laiką grėsią Vokiečiai, kurie vis dar tebesvajoja apie revanšą.

Puiki Prancūzų ministerio prezidento kalba turėjo iš pradžių didelį pasisekimą, bet jos padariniai buvo Prancūzams labai prasti.

Nuo to laiko prasideda ir dar dabar tebesitęsiantis Prancūzų politinis izoliavimas. Toji kalba atidarė amerikiečiams akis į tikruosius Prancūzų politikos norus, ir dabartinis ministerio prezidento Briano pakeitimas Puankare daro padėtį vis prastesnę. Susidarė priešingumų tarp Prancūzijos iš vienos pusės ir Amerikos, Anglijos ir Italijos iš kitos, kurie ligi šio laiko nebaigti ir gali dar sudaryti rimtų keblumų.

Tuo būdu Vašingtono laikos konferencija davė, be aukščiau kalbėtojo karo jūros ginklavimo sumažinimo, dar ir politikos susiartinimą tarp Amerikos ir Anglijos ir numatomą Prancūzų politikos izoliavimą.

J. Betheris.

Prancūzų nuomonė dėl Vilniaus.

Prancūzų laikraščiuose vis dažniau pasirodo nuomonių, iš kurių matyti, kad prancūzai vis realiau pradeda įvertinti lietuvių lenkų ginčą. Šių metų „Kario“ 3 N-je buvo įdėta vienas toks straipsnis iš „Journal des Debats“. Dabar „La Correspondance de Paris“ š. m. vasario 20 d. N-je straipsnyje „Pologne et Lithuanie“, p. E. Galvanauskui tapus ministerių pirmininku, sprendžiama, kokia busiantis Lietuvos politika su lenkais Vilniaus klausimu. Jis įtaka, sako laikraštis, lietuviams tiek nusileidžia prieš „kiek“ agresingą lenkų energiją. Bet ar to pakaks nesusipratimui pašalinti? — klausia laikraštis. Sausio mėnesyje lenkai-okupantai darė daugybę kraty ir suėmė daug lietuvių, ir tuo tarpu okupantų kariuomenė gaudavo pastiprinimų, jos vadai apsimesdavo biją lietuvių puolant ir rengdavo kariuomenę kovoti. Šitokių faktų akivaizdžiai „valdžia, sėdinti Kaune“ (laikraščio žodžiais) pasitenkino sausio 27 d. nusiųsdama Varšuvai notą, kurioje siūloma taikintis; į šią notą Lenkijos ministeris pir-

Širdy taip lengva, gera. Kraujas maloniai kuteina visą kūną. Taip šilta, taip šilta... Lyg karštoji tynė. Tačiau jaučiasi visai laiminga.

Pajuto prie lūpų kažką karštą kaip įkaitinta geležis.

Tai Stepas! Stepas!

Ji glaudžiasi į jo glėbį ir linksmai šypsosi:

— Stepas, brangus Stepas!

— Panele Prane—gal vakarienę duoti?

Atsipeikėjo.

— Neškit.

— Kaip tamsta jautiesi? ar geriau? Tuojau reikės valstai gerti.

— Gerai, gerai... Bet palikit mane vieną...

Buvo pikta, kad pertraukė jai svajas.

Jai pastatė prie lovos sriubą. Pranė paragavo, bet tuojau numetė šaukštą: sriuba jai atrodė lyg koks dumblotas tvenkinio vanduo.

Krito aukštieninka ir nejudėdama žiūrėjo į lubas.

— Stepai, kodėl tu apgavai mane, išnaudojęs visą mano pasitikėjimą tavimi, mano visišką atsidavimą?

— Ko tu nori iš manęs, Prane?

— Ko nori?!.. Che, che, che! Ir tu dar klaus, ko noriu! Noriu, kad turėtum tik vieną žmoną ir jos neprigaudinėtum.

Jis sužalavo savo baidišką akim.

Kokios baidios tos jo akys! Jos įkibo į tą lyg žmogžudžio kruviną peilį. Kraujas ir plienas.

— Stepai, juk aš žinau, kad tu mane apgadinėjai.

Nusikvatojo žiauriai, rodydamas savo supuvusius kreivus dantis. Pranė rodėsi, kad baidžiausias alkanas vilkas žioja savo dantytą snukį ir siekia jos draskyti.

— Begėdit akiplėšai paleistruvi!

Staiga pajuto geležines kaulėtas rankas paliai savo smakrą. Ėmė ją smaugti.

— Gelbėkit! Gelbėkit! — suriko nesavo balsu.

— Panele, kas atsitiko? Kas pasidarė? — klausė įbėgusi šeimninė.

Kosulys suspaudė jai gerklę. Nusispiovė kraują ir įkišus galvą į priegalyį pravirko nežmonišku verksmu.

Pajuto save glostant kažkieno šurkščia ranka.

— Dėkui, šeimninke, dėkui. Eikit išėis.

Atsisėdo.

Aplinkui buvo tylu ir niūru. Kertėje kabėjo žeminis palias ir skribelė—taip pat nusiminę, sustyrę.

mininkas Skirmuntas sausio 31 d. atsakė, kad jis sutinkas tartis konsulų ir ekonominiais klausimais, bet ne žodžio neprasitarta, kaip sutvarkyti tai, kas skiria lietuvius ir lenkus.

Ko gi reikia Varšuvai?

Laikyti pajėga lietuvių sostinę gal ir yra gera priemonė gintis nuo Maskvos ir Petrapilio, bet teisės pabaigčiai spręsti apie nesibaigiančią savo sostinės okupaciją turi Lietuva.

Lenkai ilgai gailavo dėl savo sostinės, rusų slėgiamos. Tai atsimindami lenkai turėtų derinti savo politiką su Lietuva. Jie jau yra gavę kaip ir perspėjimą iš komiteto nukentėjusioms dėl persekiojimų aukoms šelpti, kuriame šalia daugelio lietuvių ir baltgudžių matyti p-as ir p-ia Wilson, du Aukščiausiojo Teismo Rūmų nariu ir daug amerikiečių užimančių aukštas vietas.

Iš kitos pusės plėšrūs lenkų darbai gali priversti lietuvius prie to, kad jie netekę kantrybės griebsis griežtų keršto priemonių. Iš to vėl būtų naujas susikirtimas. Be abejo šitose apystovose Varšuva tikisi laimėsianti — nors teisė, kurią jie su pagrindu kėlė prieš rusus, dabar yra lietuvių pusėje.

Mes (t. y. prancūzai) esame lenkų sąjungininkai ir net dideli: nes mes tai esame patyrę ne sykį. Bet ir su draugais reikia laikytis teisybės; juo labiau, kad lietuviai nėra mūsų priešininkai. Galop, teisybė yra viena ir vartoti blogam visokia pajėga neleistina.

Vilnius yra Lenkijai žymus kraštutinis punktas prieš Maskvos pavojų; bet kita vertus Vilnius yra Lietuvos sostinė. Reikia išspręsti šitokia problema. Reikia, kad Lenkijos valdžia padarytų lygybės darbą. Reikia, kad taika būtų išsaugota.

Pėstijos žvalgyba.

Žvalgų mokymo pagrindai.

Skirti žmonės į pulko žvalgus reikia gerai parinkus ir apsižiūrėjus. Žvalgybos dalykai reikalauja visų pirmiausia tinkančio viršininko ir jo artimiausių pa-

dėjėjų. Viršininką reikia skirti tam dalykui žmogų gabų, drąsų, nebijantį riziko, mitrų ir mokantį tuo pačiu laiku apskaityti ir pasiruošti, praktinį ir galvojančią.

Kareivius reikia rinkti iš norinčių tarpo, drąsius ir mitrius; dažnai atsitinka, kad gerais žvalgais esti neramūs būdai, kurie kuopoje laikomi blogais kareiviais.

Reikalauti iš žvalgo doros, paprastu matu jį matuoti—nieku būdu negalima. Jų mokymas neturi būti šabloninis; šis mokymas, kurio negalima į žinomus rėmus įsprausti yra sunkus dalykas.

Be to, kautynių aplinkybės, kuriomis yra daroma pėstijos žvalgyba, taikos metu sunku atvaizduoti.

Pėstijos žvalgyba tenka daryti patamsėje, vadinasi, praktikuotis joje reikia naktį. Šis mokymo būdas yra sunkus ir reikalauja daug laiko, bet pėstijos žvalgyba ir tikrumoje reikalauja daug laiko. Kartais žvalgams tenka ištisas valandas gaišti, kol jie prieina tą vietą, iš kurios gali sekti ir matyti.

Statutai ir pamokymai neduoda ir negali duoti išsėmiančių nurodymų, kaip turi būti daroma kiekvieną kartą žvalgyba, dėl aplinkybių įvairumo. Šiuo atveju yra progos savaimingai veikti.

Kiekvienas žvalgas turi mokėti nuosakiai vartoti šautuvą; greitai ir gerai šaudyti, taip pat durkli durklę ir smogti buožę.

Jam tenka ilgai eiti ir bėgti; jis turi gerai įsidėmėti vietą ir taikintis prie jos, eiti slapta, jei reikia šliaužti net ilgą tarpą, gerai orientuotis pačioje pėstijoje vietoje, nenustoti nuovokos ir mokėti rasti išėjimą, kritinguose momentuose; žvalgas turi mokėti sekti priešininką, stebėti jį slapta, nepaleidžiant iš akių, slapta ir greitai jį prieiti ir pulti.

Žvalgas turi žinoti visas žymes, sutartinius ženklus, jis turi mokėti tirti, atminti svarbų ir reikalingą, skirti esmę nuo menkniekio; reikia mokėti jam pereiti miška, rasti kelias ir takas, brenama vieta ir tt., pagaliau, žvalgas turi gerai žinoti nakties veiksmus, o taip pat mokėti dirbti savo darbą miškuose ir žiemos aplinkybėmis.

Reikia supažindinti žvalgą su priešininko apsaugos tvarka, su jo žvalgybos būdais, apsauga, su rūbų

Skribelė nulinko kaspinu žemyn išsigandusi, lyg pagalbos šaukianti. Paltas, apsiblausęs ir nublukęs, rodos, ilgėjosi to, už kieno pinigų buvo įtaisytas.

Staiga. Paltas ėmė parpti, plėstis, skribelė pakilo aukštyn, ir iš apikaklės išlindo išsižiojęs girtas veidas. Buvo visas geltonai juodas, išpuręs; akys blizgėjo akiplėšiškai, lūpos tampėsi beprotiškos atstros juoku.

Ėmė smarkiai alsuoti:

„Tai Stepas!“

Jis nušoko žemėn ir artinosi prie jos, vos laikydamasis ant kojų. Iš burnos varvėjo jam baurios seilės per nudribusius ūsus.

„Šalin!“ norėjo surikti Pranė, bet neįstengė: ji buvo visa lig geležimis apkaustyta — negalėjo padaryti mažiausio judėjimo.

Numetė skribelę, paltą ir ėmė vilktis.

Pranė užsimerkė ir suvirpėjo išgąstiu. Ūmai ji pajuto draskant nuo jos rūbus. Kažkas šlykštus užgulė ją lyg akmuo.

Apalpo.

Akyse jai temo, kol viskas išnyko. Pasidarė tylu, tylu... Visur romu ir tuščia. Mintyje rimtis ir tokia pat tuštuma. Išėjosi.

Staiga viskas nušvito—pasidarė balta. Paskum pasigirdo kažkoks keistas balsas: lyg dideli tirpdintų vaško lašai būtų kritę ant lapų... Sulig tais lašais baltuma ėmė eiti vis žalyn ir žalyn, kol pasidarė visai juoda. Ūmai kas garsiai nusikvatojo, ir į juodą tamsumą išplaukė keletas raudonų liepsnų. Jų ėmė plaukti vis daugiau ir daugiau, pagaliau apėmė ir Pranę—pradėjo ją deginti.

Pasidarė trošku, karšta, skaudu...

— Gelbėkit! — suriko ji vėl ir atsigavo.

Kambaryje buvo tamsu ir tylu. Tik šalia jos klūpojo Stepas—nuliūdęs, gražus—ir bučiavo jos kelius.

Puolė jam į glėbį, bet baisus kruvinas smauglys įspynė jai į gerklę ir krūtinę ir ėmė čulpti jos paskutines jėgas.

Kažkas viduriuose nutrūko, suskaudo, ir Pranė pasijuto kylanti aukštyn.

Nusvyro.

B. Zetkūnas

uniforma, teisingai nusakyti kariuomenės didumą ir sudėtį, lygiai kaip turi rinkti žinias, tokiu ar kitoku keliu, kuriuos daiktus paimt iš sužeisto, ar nukautu ir t. t.

Žvalgas turi mokėti greit pasidaryti lieptą iš esamos čia pat medžiagos, rasti brendamą vietą, gerai mėtyti rankines granatas, greitai ir gudriai bėgti nuo priešo, slepdamas pėdsakus ir užvesdamas jį ant savo užtvaros.

Būtina, kad dalis komandos žmonių, nors tie, kurie gali būti viršininkais, mokėtų naudotis žemėlapiu, planais, kompasu, binokliu; pageidaujama, kad tai būtų žinoma visiems.

Pėstijos žvalgų komandos viršininkas, remdamasis planu, programa ir pulko vado nurodymais, greitai ją organizuoja, moko ir ruošia, išdirbdamas visas, žvalgybai reikalingas priemones ir įrankius, tikrina žvalgų mokymą, praktikuoja ir tobulina savo komandą visais atvejais; paruošia labiau sumanius, drąsius ir žvalius žmones, kuriems galima pavesti atskiros žvalgybos partijas ir, apskritai, sunkesnius uždavinius.

Palaiiko ir skatina drąsumą, sumanumą ir iniciatyvą.

Komandos viršininkas ir jo artimiausi padėjėjai yra betarpiniai tų uždavinių sprendėjai, kuriuos pulkas žvalgybai duoda; ir neišeidami iš tų sienų, jie dalyką veda visai savaimingai, atsižvelgdami į pulko vado nurodymą.

Pagrindinės mokymo taisyklės gali būti tik dalinai apibudintos.

Pirmiausia reikia naudotis kiekviena proga, užin-keresuoti pavaldinius žvalgybos dalykais, duodant jiems kuo daugiausia savaimingumo. Reikia turėti galvoj, jog ir kažin kokie būti klasiniai darbai, jie tik paruošia žvalgybos mokymui.

Susipažinimas su svetimomis kaimynų armijomis ir žemėlapiais yra privalomas dalykas, šis skyrius turi būti praktiškai išeinamais, t. y. reikia stengtis nuodugnai susipažinti su žemėlapiu ir skirti svetimų armijų rūšis ir uniformas — naudojantis tam tikrais tabeliais.]

Didelio maštabo planais turi būti sprendžiami nesudėtinai uždaviniai; naudinga turėti dėžę su smėliu, ant kurio vaizdžiai galima žymėti vietos reljefai, postas, žvalgybos partijų judėjimai, lauko sargybos ir tt.

Mokant reikia laikytis šių taisyklių:

1) Nuo lengvo ir paprasto pamažu pereiti prie sunkaus ir sudėtinio.

2) Mokant vietoje, ji turi būti įvairi.

3) Reikia turėti galvoj, kad pėstijos žvalgyba daroma naktį, todėl ir praktikuotis reikia tamsoje.

4) Kiekvieną mokymą reikia pabaigti nagrinėjimu, nurodant padarytas klaidas ir pageidaujamas pataisas.

5) Ypatingą dėmesį reikia kreipti į mokėjimą susitvarkyti pranešimą.

Pradžioje, mokinant lauke, uždaviniai turi būti paprasti.

Žvalgybos tikslu pirmiausia gali būti vietos daiktas: tiltas, aukštuma, miškas ir tt. Paskui prie to galima pridėti pasalų žvalgybą, paslėptų vietų parinkimą ir t. t.

Paskui, galima pereiti prie priešo padėties žvalgybos. Vyriausi to mokymo reikalavimai yra šie:

1) Mokėti nematomai prieiti ir prisislinkti prie budėjančio, pasiruošusio priešo.

2) Nuodugnias, patikimas pavesto dalyko ištyrimas.

3) Laiku, sąmoningai ir tiksliai susitvarkytas pranešimas.

Kartu su tais reikalavimais turi eiti taip pat mokymas orientuotis naktį nežinomoje vietoje.

Pirmas žvalgų mokymo žingsnis yra praktika įkainoti vietą, be priešininko.

Be to, reikia kreipti dėmesį į tai:

1) Iš kur galima sekti tam tikrą vietos plotą?

2) Kaip pasiekti tokio punkto nematant priešininkui (Naudojimasis vietos rūsėmis, grioviais, tvoromis ir t. t.)?

3) Kaip slaptai sekti?

4) Kaip nepastebimai iš vienos vietos pereiti kiton?

5) Kur ir kaip sekti priešininko dalį arba vietą?

6) Kaip sugrįžti iš žvalgybos punkto?

Paskui praktikuojamos vietos aprašymas su žemėlapiu pagalba ir be jo, nes karo lauko sargybos viršininkui kartais teks dirbti ir be žemėlapiu.

Reikia pratinti žvalgus slinkti duotąja linkme, per mišką, ir atsiminti kelią, pasižymint ant medžių ir t. t.

Paskui seka slenkimo šliaužimo pratimai; greitas ir mitrus kokio nors punkto siekimas; laisvieji lauko sargybos judėjimai kokioj nors vietoj, tiesioginės linkmės laikantis,

Visi šitie pratimai turi būti daromi paskirtu laiku, tolydžio trumpinamu.

Žvalgai turi būti mokomi greitai perduoti pranešimą, iš karto paprastų, paskui sudėtingesnių; be to, reikalinga reikalauti prisitaikinimo prie vietos, greito judėjimo ir tikslaus pavestojo dalyko perdavimo.

Racionaliam šių pamokų vedimui lauke žvalgus galima padalyti partijomis ir viršininko pareigoms paskirti eilę.

Paskui vadovas parenka kokį nors žvalgybos punktą, pav., kalną arba pamiškę, ir įsako vienai lauko sargybai slaptai tą vietą prieiti, turint galvoj, kad už to punkto randasi lauko sargyba arba priešo vieta.

Lauko sargybinių sumanūs veiksmai ir pastebėtos klaidos gali eiti nagrinėjimo tėmomis ir medžiaga praktikos nurodymams.

Vadovas nagrinėja kiekvieną neatsargų reiškinį, kreipti akis į klaidas ir nurodo, kaip geriau būtų šį uždavinį išspręsti.

Pagaliau galima išsiųsti keletą lauko sargybų kartu ir šalimais, įsakius pasiekti paskirtą punktą.

Atėjęs į vietą nepastebėtas laikomas atlikusiu uždavinį. Pastebėtoji judėjimo metu lauko sargyba tuojau apšaukama; ji laikoma neišsprendusia uždavinio.

Tokiu būdu mokamai skatinant prie sveikų varžytinių, galima prieiti gerų rezultatų. Paskui vadovas gali gerai paslėpti stovėjimo vietą ir įsakyti lauko sargybai prislinkti prie jos.

Pats jis su likusiais seka lauko sargybinius iš arti ir žiūri jų veikimų.

Taip kvočiamas žvalgų mokėjimas pereiti mišką, naudotis uždangomis, apeiti aikštes, pereiti iš vienos vietos į kitą, šaukti žmones, išrinkti kelią atgal ir t. t.

Nurodydamas padarytas klaidas, vadovas siūlo klaidoms papasakoti, kaip pasielgtų tokiu atveju.

Taip pat tikrinamas mokėjimas slėptis susitinkant su priešo lauko sargyba ir mokėjimas visai jos išvengti.

Paskui parodo praktiškai, kaip reikia daryti pranešimus, rodydamas pavyzdžius, kokios reikšmės turi kelio parinkimas judėjimams ir teisingas greitas pranešimų pristatymas.

Pirma įsakoma užrašyti pranešimas ir, atėmus paskui parašytą, po kiek laiko reikalaujam jau pakartoti iš atminties.

Palyginus, kas parašyta, su atmintinu pranešimu, galima spręsti apie jo perdavimo tikslumą. Didelės reikšmės turi priruošiamieji mokymai naktį.

Jie turi pratinti tyliai prieiti ir mokėti orientuotis nežinomoje vietoje.

Nors orientavimasis naktį tik kai kuriems žmonėms yra įgimta ypatybė, bet ji gali būti praktikos keliu išplėsta ir kitų.

Prieš išeinant naudinga yra įsidėmėti kai kurios orientavimosi linijos, kaip pav., tiesiųjų gatvių, geležinkelių linijų, upių tekamės linkmių, arba šviesiomis naktimis — aiškiai matomų daiktų (kalnai, bokštai ir kt.).

Labai naudinga lauko sargybos viršininkui prieš išeinant susipažinti su vietos žemėlapiu arba išklausinėti apie tą vietą kitų sargybų viršininkų, jau toje vietoje buvusių, kurie gali jam daug padėti orientuotis.

Paprasčiausias ir labiausiai įprastas orientavimosi būdas yra orientavimasis iš «Origo ratų», kuris leidžia laikytis šiaurės linkmės. Sunkiau orientuotis iš mėnulio. Pagrindiniais nurodymais gali eiti šie pažymiai:

Pilnaty mėnulis 6 valandą vakaro yra rytuose, vidurnakty — pietuose ir 6 valandą ryto — vakaruose, Pirmojo ketvirčio metu (nušviesta esti dešinioji rutulio pusė) 6 val. vakaro — pietuose, vidurnakty — vakaruose. Paskutiniame ketvirty (nušviesta dešinioji mėnulio rutulio pusė) vidurnakty — rytuose, 6 valandą ryto — pietuose.

Priešaušrio prieblandoje, pirmieji saulės spinduliai padeda orientuotis, nes aiškiai parodo, kur rytai.

Senas Nemunas iš miego pabudo,
Jau raišvos ir laužo ledus —
Jis amžiais į kovą įgudo:
Tad priešas jam nebaisus.

Pavasarij skelbia kraštui,
Sustingusius judin krantus,
Putodamas keršijai tiems,
Ką prislėgtam jam vertė purvus.

Ilgėtąją laisvę atgavęs,
Nuplovęs ir tyrus, gilus,
Riedėklį per miestus, miškus,
Nešk jūrai pakeltus vargus.

K-as J. Puikys.

Metrinė matų sistema.

Metrinė matų sistema pirmiausia buvo įvesta Prancūzijoje (1779 m.). Kaip naujos sistemos vienetas, buvo mokslininkų išdirbtas ir įteiktas valdžiai ir paskutinis patvirtintas metras. Metras lygus $\frac{1}{10,000,000}$ (vienai dešimties milijoninei daliai) ketvirtadalio žemės meridiano, einančio prie Paryžiaus. Jis vartojamas ilgumai matuoti. Sudinamas lygus kubiniam decimetrui (decimetras = $\frac{1}{10}$ metro), pavadintas litru ir vartojamas skysčiams ir biralams matuoti. Plotas, lygus 100 kvadratiniam metrui vadinasi aras. Kubinis Centimetras ($\frac{1}{100}$ d. metro) iškošto (distillzuoto) vandens + 4° Cel. pavadintas gramu ir vartojamas kaip svorio vienetas.

Visi matai yra didesni arba mažesni už metrą 10, 100, 1000 kartų. Didesni metro matai pažymimi graikiškais priešdėliais: deka, hekto, kilo; mažesni: — deci, centi, mili.

Metras padarytas iš kiečiausio metalo platinos, kuris prie paprastos šilumos nesikeičia. Metro tikslumas patikrintas kelis syk pasaulinių mokslininkų. Metras, o taip pat ir kiti pagal jį padarytieji ir mokslininkų patikrintieji matai sudėti. Tarptautiniame matų ir svarų biure Paryžiuje. Reikalaujant kiekviena valstybė gali kreiptis į minėtą biurą ir reikalauti patikrinti matus.

I.

Visas pasaulis išskyrus keletą atsilikusių valstybių — Rusiją ir kitas, jau senai vartoja metrinę sistemą kaip geriausią ir patogiausią. Rusijos revoliucija toji srityje visų pirmą pasistengė atsisveikinti su pasenusiais ir nepatogiais svarais, aršynomis, sieksniais ir kit. ir nutarė nuo 1922 m. nebedaryti svarų rusų sistemos, o nuo 1924 m. sausio m. 1 d. visai pašalinti visus rusų sistemos saikus ir svarus ir įvesti metrinę sistemą.

Lietuvoje ligi šiol taip pat buvo vartojama rusų matų sistema ir tik nuo š. m. sausio 1 d. pakeista metrine sistema. Kadangi daugumas piliečių, pripratę prie senų rusiškų svarų, aršinių, ir t. t. jie nesuprasdami metrinės sistemos svarbumo ir patogumo nenori jos pripažinti ir peikia šį valdžios žygį. Todėl kiek galima pasistengsim su ja geriau susipažinti.

Nors Lietuva yra žemės ūkio šalis, nors daugumai sodiečių maža tenka turėti reikalo su saikais, bet darbininkui, amatininkui, pirkliui ir kitiems, dažnai tenka su jais susidurti, ir todėl jiems ne vis tiek, ar su svarais, ar su kilogramais reikia turėti reikalų.

Jeigu įsiziūrėsime į įvairius daiktus, su kuriais tenka turėti žmoniems reikalo sodžiuje, o ypač mieste, tai pamatysime, kad pirmiau apie kai kuriuos dalykus ne supratimo neturėjo, o paskui, įsigiję rado juos labai patogiais ir su mielu noru naudoja.

Todėl naudojosi tais matais, kad jie buvo daug patogesni, kaip seni. Juk kiekvienas stengiamės, pasidaryti gyvenimą geresnį patogesnį ir taupyti laiką.

Mūsų bočiai prieš keletą šimtų metų sėjai dirvą ruošdavo vartydami žemę kastuvais, paskui surado patogesnių įrankių — arklų, akėčių... Dabar gi yra visa eilė arimui, akėjimui, sėjimui ir piovimui įvairių mašinų. Iš pradžių į tas mašinas žiūrėjo su nepasitikėjimu, veikiai visi suprato jų patogumus.

Iš pradžių žmonės naudojosi tik saulės ir mėnulio šviesa, paskui išmoko degti ugnį pasitindami viena medelį į kita, o vėliau su skultuvu išsiskeldavo ugnies, degindavo laužus, o gryčiose degindavo balaną. Nuo balanės prirūksta gryčia, šviesa ne vieno da, dirbti prie jos sunku. Žmonės išmoko pasidaryti žvakės, toliau aliejines ir pagaliau, žibalo lempas. Dabar jau plačiai vartojama ir elektros šviesa. Be abejo, galėdamas įtaisyti elektros šviesą, niekas nenorės deginti balanų ir net lempų, nes pastarosios mažiau duoda šviesos ir daug reikia darbo padėti jų palaikymui tvarkoje.

Visi žinome, kad rūbus galima siūti adata, bet jeigu yra mašina, su kuria galima daug greičiau, gražiau ir patogiau tą darbą atlikti, tai kas gi ją vartos.

Dar ne taip senai kiekviena tauta turėjo savotiškus ilgio, ploto, tūrio ir svorio matus. Dabar jau veik visos kultūringosios tautos vartoja naują metrinę sistemą. Taigi visos tautos pripažino, jog nauja sistema daug patogesnė, kaip sena, ir noromis atsisakė nuo senos ir naudojosi nauja. Jei dar kur iš įpročio yra likę senovės matai, ir ten leidžiama naudotis metrine sistema, ir netrukus visai nustos naudotis.

Labai gaila, kad mūsų rinkos užverstos uždavėnynais ir įvairiais vadovėliais, kurių vartojami rusų

sistemos matai. Manau, kad ir vadovėlių autoriai ir leidėjai žinojo, kad Lietuvoj nuo š. m. sausio 1 d. bus įvesta metrinė sistema. Net Švietimo Ministerija ir toji lyg nežinodama išleido uždavinynus, kur figuroja rubliai, verstai, veršakai, pūdai, svarai ir t. t. (B. d.).

Paskaita apie naująjį meną.

Mūsų laikinoji sostinė, pirmiau buvusi tipingiausių provincijos, dargi antraeiliumi miesteliu, su savo charakteringoms tokiems miestams savybėms; smulkiais piliečių reikalėliais pripildyto visuomeninio gyvenimo apsnūdumu, visuomenės darbų ir žygių „šeimynišku“ ar geriau tariant siaurumu, nebuvimu gilesnių troškimų savitai suprasti ir rišti visus gyvenimo klausimus, plačiųjų miestiečių masių visose srityse atkakliausiu konservatingu užsispyrimu gerbti ir pripažinti tik tai, kas jau sena, įprasta ir išsyk peikti kas naujesnio pasirodo. Dabar mūsų laikinoji sostinė ima pamažėl krypti į kitas, kiek platesnes vėžes. Ypač daug gyvumo įnešė jau pora metų, pradžia gan sėkmingai gyvavę, Aukštieji Kursai, kurie nuo šio vasario 16 d. virto universitu.

Ta pati besimokanti jaunuomenė, kuri pirma padrikusi, apsnūdusi įvairiose kanceliarijose, dulkių apsėsta vilko nuobodžias dienas — dabar surinkta į vieną, vienu troškimu mokytis ankštai surištą spiečių, vis drąsiau, žengia savo tikslo link, kuo dažniausiai parodydama savaimingos iniciatyvos. Ši nauja, buvini srovė visam mūsų piliečių snaudulūngam gyvenime ima vaidinti gan svarbų vaidmenį. Visiems tenka kiek sukrusti pradėjus judėti didžiuliam mūsų universito aparatui. Ši kaimynystė verčia mases kiek gyviau pradėti galvoti, pradėti sekti kas dedas ir kitur, gretimose valstybėse, kas manoma sukurti, kas griauinama, kaip savo laiką atgyvenęs dalykas. Žodžiu, universitas, kad ir trumpu metu, padarė žymės mūsų gyvenime, ateity dar daugiau veiks į aplinkinį tarpą, budindamas ir kviesdamas į darbą į kūrybos kelią.

Štai kad ir dabar. Pačių klausytojų tarpe atsirado tam tikras būrelis, kurs pastatė sau tikslu be kasdien girdimų lekcijų taip tariant „kazono“ turinio, dar ir išklaudyti keletą paskaitų; kitokiomis, gyvesnėmis, jiems reikalingesnėmis ir artimesnėmis temomis. Jaunimas ima gyventi gilesnėmis idėjomis, ima veržtis nors kiek atskleisti skraistę, kuri nuo jų dengė visą Europą sudominusias naujienas.

Rasta reikalo išklaudyti apie Einšteino teoriją paskaitą, kad neatsitiktų taip, kaip anuomet atsitiko pavyzdžiui su Darvino teorija, apie kurią žinia pasiekė mūsų kraštą tik tuomet, kai Europoje ji nustojo būti naujiena. Šiuo atsitikimu, tas, tiesa, ir dažnai kartojasi, pasiekė mus visai iškreiptos idėjos.

Jaunimas štai susidomino ir naujuoju menu. Jiems pasirodė nepakanka oficialių lekcijų apie meną. Norėta suprasti, pajauti, kame gi glūdi naujojo meno esmė.

Paskaitos tema: „Aktingosios „dvasios“ menas“. Skaitė poetas Kazys Binkis. Gan erdvi universito didžioji salė pilnutėlė jaunimo, progai esant pažymėjime, kurio tarpe žymus karių nuošimtis. Vist kuo domiausiai klausosi stengdamiesi suprasti iš syk daugumai „balstas“ naujienas meno gyvenime. Ypač sunku buvo suvirškinti tokios naujienos tiems, kurie sveitimų kalbų nepažindami jokio supratimo neturėjo apie pastarųjų laikų meno ieškojimus Vokietijoje, Prancūzijoje ir Rusijoje.

Išgirsta daug iš tikro svaiginančių naujienų. Daugiausia kalbėta apie poeziją. Buvo daug tokių, kurie iš mokyklos krestomatijų gal nei paties pavadinimo, kartais nežinodami, pažino tik romantinę ar realistinę poezijos kryptį. Kartu su lektorium auditorija turėjo permesti akim simbolizmo išsivystymo laikotarpį, jo nulsūgimą, toliau sekantį impresionizmą ir, pagaliau, paskutinių metų srovių: futurizmo, imazinizmo, ekspresionizmo ir t.t. atsiradimą. Suprantama, kad taip plačią medžiagą vienoje paskaitoje pateiktą negalėjo naujas klausytojas tinkamai sunaudoti. Liko gal kiek neaiškumų. Bet ši paskaita parodė, kad mūsų jaunimas karštai susidomines menu, kad jis ima arčiau sekti mūsų meno gyvenimą. Gausūs klausimai paskaitos tema pasiaiškinti ir galų gale paaiškėjęs noras debatuoti iškeltus lektoriaus klausimus, parodo kaip artimi yra jaunimui meno klausimai.

Buvo nusiskūsta, kad daug kas nesuprantą naujųjų kūrinių, kad juos sunku skaityti. Tačiau pastebimas gan stipras jaunimo noras sekti naujųjų kūrinių literatūros vystymasi ir reikia tikėtis visoki prieštatai daromi naujiems kūriniams, tik todėl, kad jie parašyti nauju stiliumi, ateity savaimi atpuls. Ypač buvo sudominti klausytojai paskaita todėl, kad poetas Kazys Binkis paskutiniu metu pats visai nauju stilium ėmęs rašyti ir yra vienas žymiųjų dalyvių „Keturių Vėjų“, kurie mūsų spaudoje sukėlė vieni kitiems gan priešingų nuomonių.

Kaip ten būtų, ši paskaita, kaip jaunimo ūpo rodiklis, yra labai ir labai reikšminga.

Brundalas.

Karių Ekonominės b-vės veikimas.

Š. m. vasario m. 26 d. 17 val Aukštųjų Karininkų Kursų salėje (Kaunas, Tolstojaus g-vė) įvyko visuotinis Ekonominės Karių Bendrovės Igalotinių susirinkimas.

Reikia pastebėti, kad susirinkimas jau buvo šaukiamas antrą kart. Susirinkimo neįvykimas pirmu šaukimu aiškinamas tuo, kad didesnė dalis Bendrovės narių gyvena ne Kaune, t. y. įvairiose vietose, žiūrint kur stovi kariuomenės dalys, ir dėl to ne visiems buvo galima paskirtu laiku ir vietoje susirinkti. Susirinkime dalyvavo nuo įvairių kariuomenės dalių 30 igalotinių, atstovaujančių 242 b-vės narius. Susirinkimo pirmininku išrinktas vyresn. leitenantas Žadeika, sekretorium karo valdininkas Mosteikis. Svarstyta šie klausimai: 1) Pajamų išlaidų sąmatos ir veikimo plano 1922 metams peržiūrėjimas, 2) kai kurių ŠS įstatų pakeitimas, 3) savo namo Bendrovės įstaigoms igaliojimas ir 4) klausimai ir sumanymai. Valdžybos patiektu projektu priimta 1922 metams sąmata ir veikimo planas su keliomis pastabomis. Kadangi susirinkimas jau ilgai buvo nusitęsęs, o projektas pakeitimo ŠS reikalavo ilgo aptarimo, nutarta atidėti kitam susirinkimui ir per tą laiką B-vės nariams geriau susipažinti su Valdžybos patiektu pakeitimo projektu ir atitinkamai pasirengti ateinančiam susirinkimui, kuris įstatais turi įvykti š. m. balandžio mėnesy Dėl savų namų įgijimo pavesta Valdžybai daryti tolimesnių žingsnių. Reikia pažymėti, kad iš susirinkusiųjų igalotinių matėsi didelis susidomėjimas B-vės veikimu.

Priejus prie dienotvarkės 4 punkto susirinkimo buvo patarta Valdžybai griebtis priemonių išplatinti karių tarpe, Ekonominės Karių Bendrovės naudos susipratimą.

Ne be pamato buvo toks visuotino susirinkimo nutarimas. Iš tikrųjų dar daug yra karių, kurie nori suprasti B-vės naudą. Kita gi dalis, gyvendama toli nuo centro maža teturi žinių apie B-vės veikimą. Su pasigailėjimu tenka pastebėti, kad ir Kaune yra tokių karių, kurie lengviau patiki įvairių krautuvinių šmeižtams, negu iš tikrųjų įsigilinti į padėtį ir bešališkai suprasti dalykų stovį. Ne be trūkumų gal ir Ekonominės Karių B-vės veikimas ir norint, žinoma, galima būtų kritikuoti, bet tai lengviausias darbas.

Tačiau pažūrėkime kokiose sąlygose teko dirbti: valiutos nepastovumas, savo pramonės menkumas, įvairios tranzito kliūtys vis tai neigiamai atsiliepia prekybai.

Tačiau nežiūrint tų visų kliūčių stipriomis Valdybos ir Prekybos Komiteto pastangomis B-vė žymiai išsiplėtė ir išaugo.

Belgi didelio darbo — gerinti ekonominį karių būtį dar tėra tik pradžia. Pradėtasai darbas reikalinga kaskart labiau plėsti ir tobulinti. Kiekvieno susipratusio kario turi būti pareiga — priklausyti prie B-vės narių skaičiaus; prie narių ne popierinių, kuriems vis viena kaip B-vė veikia, bet veiklių aktingų. Tik tvirtai susibūrus ir einant bendromis jėgomis B-vė galės pilnai pasiekti savo tikslą.

Iš to, kas pasakyta, aišku dėl ko ir visuotinas susirinkimas ypatingą dėmesį kreipė į susipratimo platinimą karių tarpe. Dėl Valdybos veikimo praeitais metais susirinkimas vienu balsu priėmė šią rezoliuciją: „Karių Bendrovių įgaliojinių visuotinas susirinkimas š. m. vasario m. 26 d. nutarė išreikšti Valdybos Pirmininkui Generolui Leitenantui Kubiliui, tos Valdybos nariams ir Priedabos Komitetui širdingiausią padėką už padėtą triūsą organizuojant ir išvystant Karių Bendrovę į stiprią ekonominę jėgą, su kuria skaitosi visos Kauno prekybos įstaigos ir ačiū kuriai žymiai pagerėjo tos Bendrovės narių gyvenimo aplinkybės“. Pasitūlyta Valdybai padaryti žygius išgauti žemės, numatomos parceliavimui plotams apie Kauną bendrais pamatais, turint galvoje ateityje sudaryti karių koloniją. Dėl daromų trūkumų sėkmingam B-vės plėtojimuisi visuotinas susirinkimas pilnai pritarė Valdybos padarytiems žygiams ir išreiškė griežtą protestą prieš kenksmingas B-vės veikimui pastangas. Nors susirinkimas ir buvo nusitęsęs gana vėlai (24 v.), bet išsiskirstyta namo pakilusiu ūpu.

Iš tikrųjų B-vės veikimas praeitais metais davė daug teigiamų davinį ir parodė, kad prie gerų pastangų galima daug ką nuveikti.

Karo vald. Mosteikis.

Būsimoji prancūzų kariuomenė.

Šiomis dienomis prancūzų parlamente pradėtas svarstyti naujo įstatymo projektas, kuris turi tvarkyti prancūzų kariuomenę.

Šių laikų prancūzų sausumos kariuomenė sudaro didžiausią pasaulyje karinę pajėgą. Nežiūrint taikos meto, prancūzai nėra linkę mažinti savo karinę pajėgą, nors daugelis kitų karalvusių valstybių, kaip antai — Amerika ir Anglija savo sausumos kariuomenę sumažino ir turi jos beveik tiek, kiek yra ramiu laiku turėję.

Kam gi reikalinga prancūzams tokia galinga kariuomenė?

Prancūzų karinė pajėga labiausiai kreipiamą į vokiečius, kad privertus pastaruosius atlikti tas prievoles, kurias uždeda vokiečiams Versalio taikos sutartis. Ši priežastis, nors ir ypatingai dažnai prancūzų pabrė-

žiama, bet turi, gal, daugiau moralio argumento reikšmės, nes vokiečiai, nors ir neturi ramių intencijų, bet yra nuginkluoti, bejėgiai ir tiekias karinės pajėgos prieš juos kreipti nebūtų reikalo.

Iš tiesų gi prancūzų planai daug platesni.

Teisybė, prieš vokiečius Reino paupių prancūzai laiko nemaža kariuomenės. Tačiau žymios prancūzų pajėgos yra Afrikoje (Maroko) ir Mažojoje Azijoje (Sirijoje). Be to, Prancūzai laiko dideles karines misijas ir nemaža instruktorių Lenkijoje, Čechoslovakijoje ir kitur nori laikyti tas šalis savo įtakoje.

Tuo būdu prancūzų planai siekia toli: jie ne tik savo sienas nori apginti, bet siekia egemonijos visame Europos kontinente ir artimiausiuose rytuose, kad ir savo reikalus apginus ir visuotiną taiką palaikius.

Žinoma, kad tai atsiekti, prancūzams reikia turėti nemaža gerai organizuotos ir aprūpintos kariuomenės.

Todėl taikomam ramiam laikui nauju militariu įstatymu prancūzai yra labai susirūpinę.

Naujas prancūzų militaris įstatymas parlamento karinės komisijos parengtas jau metai su viršum, bet tik šiemet pradėdamas svarstyti parlamente.

Siame įstatyme smulkiai išdėstytas kariuomenės rekrutavimas, organizacija, karių tarnybos eiga ir t. t.

Kariuomenės šaukimo principas lieka senas — visi kūnu tinkantieji privalo atitarnauti kariuomenėje paskirtą laiką. Įstatymo projektas siūlo nustatyti 18 mėnesių tarnybos laiką. Naujokai turi būti šaukiami du kartu metuose.

Specialiai prancūzams charakteringas projektuojamas palengvinimas karo tarnybos atlikimo atžvilgiu: didelių šeimynų nariams.

Toks šaukimo būdas tik laikinas. Jeigu politikos aplinkybės leis, tai galima bus nustatyti 12 mėnesių tarnybos laikas ir laikyti kartuomenėje tik vieno šaukimo vyrai. Bet tam reikalui reikia išdirbti tam tikras mobilizacijos planas, ir bendrai, pasiruošti, naujas šaukimo būdas galima būtų pradėti tik nuo 1925 m.

Visi baigusieji aukštesnįjį mokslą privalo dar išieiti tam tikrą karinį mokslą, kad galėtų karo metu karininkų pareigas eiti.

Viso projektuojama laikyti 665.000 vyrų kariuomenę, kurios tarpe turi būti maždaug 28.000 aficerių ir 80.000 pusaficerių bei kitų karo profesionalų. Žymią šios kariuomenės dalį sudaro juodoji kariuomenė. Be sausumos ir jūrių kariuomenės, bene pirmą kartą įstatymas reguliuoja ir oro (aviacijos) kariuomenę, kuriai prancūzai duoda didelės svarbos.

Bendrai, svarbesniaisiais naujosios kariuomenės pabūklais prancūzai laiko — kulkosvaidžius, ilgąsias patrankas, tankus ir orlaivius.

Žymiausią kariuomenės rūšį sudaro pėstija.

Visos kariuomenės —	
pėstija sudaro	51%
artilėrija	25%
kavalerija	9%
aviacijos kariuomenė	8%
ir inžinerijos	7%

Įstatymo projektas nustato, kiek ir koki kiekvienos kariuomenės rūšies turi būti vienetai, kiek kiekvieno laipsnio karių, kaip laipsniai įgijami ir t. t.

Ypatingų sunkenybiu sudaroma kapitono ir nigioro laipsniui įgyti bendras nusistatymas — pusė karininkų pakeliamas dėl išsitarnavimo, o kita pusė — už pasižymėjimus tarnyboje.

Dėl militario įstatymo prancūzų parlamente laukiama nemažų debatų.

Iš vienos pusės, prancūzų vyriausybė daugelyje atvejų nesutinka su siūlomuoju parlamento karinės komisijos projektu. Iš antros pusės, prancūzų parla-

mento socialistai yra patiekę visai skirtingą savo projektą, kuris siūlo įvesti tik 8 mėnesių tarnybą kariuomenėje ir būtinąsios tarnybos kariuomenės laikyti tik 150.000 vyrų.

V. Itn. Ž.

Atsiųsta Redakcijai paminėti.

Susirinkimų ir mitingų vadovėlis J. El. „Varpo“ b-vės leidinys. 40 puslapių. Mūsų visuomeniam gyvenimui vis plačiau vystantis, tenka rūpintis, kad jo darbai būtų kuo tiksliau ir lengviau atlikti, kad išvengtume įvairių kliūčių, nesusipratimų ir bergždžio laiko gaišinimo. Visuomenės gyvenimą veda ir reguliuoja įvairūs susirinkimai.

Žmonių organizavimas į draugijas, sąjungas, bendrais tikslais suriš sluoksnių bendravimas, pasidolijimas mintimis, susitarimais, kuriuo nors klausimu bendrų nuomonių — nusistatymų išdirbimas — viskas atliekama susirinkimuose. Susirinkimai, dabar parlamentarizmui mūsų krašte įsivyravus, dar daugiau reikšmės gauna.

Įvairūs rinkimai, kurie reikalauja masių prisirengimo tam svarbiam valstybės gyvenime darbu atlikti, juk tik susirinkimuose atliekami, ir todėl, kad tiksliau savo pilietinę pareigą atlikus, tenka visiems gerai susipažinti su įpročiais ir taisyklėmis, kurių senai jau prisilaikoma susirinkimuose. Daug veltui laiko įvairiuose susirinkimuose gaišinama vien tik todėl, kad mūsų visuomenė lig šiol nėra pratusi susirinkimuose dirbti.

Nors kariai ir nedalyvauja jokiuose susirinkimuose, bet turint galvoje, kad baigus karo tarnybą kokioms teks pilietines pareigas atlikti, gal dar aktingiau, kaip daugiau išlavintam susipratusiam elementui, įvairiuose susirinkimuose dalyvauti, ši knygotė bus jiems labai ir labai naudinga.

Br—las.

KARIŲ TEATRAS.

Vėprai (Ukmergės apskr.). Vėpruose N. pulko ūkio dalis neseniai suruošė vakarą. Vaidino „Pompo Feliceo atsilankymas“. Vietinis vargoninkas dalyvavo su savo pusėfinali apmokintu chorū. Be to, kapelmeisteris pastatė vyrų chorą ir labai gerai išmūšė orkestrą, kas labai gražaus įspūdžio padarė į publiką. Gražus buvo ir įdomus „transporto choras“, kuris buvo šiaip paruoštas: ilgame ir plačiame popierio audekle iškirptos kelios skylės, pritaiškintos įdėti žmogaus galvai. Apačioje skylių kartotringai nuplėštos žmogaus figūros. Scenai atsidarius, žmonių galvos, darydamos įvairias mimikas, nutraukė dainą chorū.

Pelnas skirtas tos dalies raštininkų komandos laimėjimo įtaisyti.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— Šventragystė į Kauno Vokresensko cerkvę, cirkį 15 kovo 5 d. įlauzė plokštai, nuyogė

iš cymborinis sidabrinę ostinyčią, o nuo aukurėlio — taurę ir kitus indus, tris poras metalinių vainikų ir atsarginę varinę taurę, nutraukė lempą ir t. t.

— Ūkio mašinų fabrika. Panevėžio kooperacijos bendrovė su viena Danų firma organizuoja Panevėžy ūkio mašinų ir padargų fabriką.

— Potvino padaryti nuostoliai. Užėjus lietingoms dienoms, visoje Tauragės apskrityje labai patvino upės ir upeliai. Daugelyje vietų vanduo užliejo tiltus taip, kad lytys ejo viršum jų. Vanduo su lytimis nunešė keletą tiltų. Jokiomis priemonėmis negalima buvo juos apsaugoti. Savivaldybėms ir valstybei padaryta keli šimtai tūkstančių nuostolių.

— Dvi notos. Š. m. kovo m. 1 d. Užsienių Reikalų ministeris pasiuntė Tautų Sąjungos Tarybos Pirmininkui Hymansui dvi notas. Pirmoji notoj atsakoma į Hymanso paklausimą dėl Lietuvos tautinių mažumų teisių; notoj pareiškta, kad St. Selmas svarsto dabartiniu laiku konstitucijos sumanymą, kuriame vienas straipsnis yra paskirtas tautinėms mažumoms. Be to, Užs. Reik. ministeris atkreipia dėmesį į tai, kad Vilniaus srities gyventojų teisės būtų T. S. Tarybos išrinktos — Aukščiausio komisaro apsaugotos.

Antroji notoj pareiškta Užsienių Reikalų ministeris, kad Lietuva tol negalės užmegsti su Lenkija konsularinių ir diplomatinių santykių kol Lenkų vyriausybė neatitaisys sulaužytos Suvalkų Sutarties.

— Ruošiasi prie Genuos konferencijos. Finansų, Prekybos ir Pramonės, Susisiekimo ir Žemės ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos yra paruošusios Genuos konferencijai medžiagą apie Lietuvos padėtį, iš kurios bus sudaryti specialūs klausimai atskiri memorialai.

— Universiteto kūrimo darbas. Universiteto kūrimo darbas vis eina sparčiau. Programos darbų pirmuose semestruose visų fakultetų jau nustatytas. Universiteto rumai baigiami jau remontuoti. Darbas prasidės faktinai š. mėn. 15 d. Nuo tos dienos bus priimami prašymai.

Sekmadienį kovo 12 d. universiteto salėje įvyko studentų susirinkimas apsvaistymui Lietuvos Universiteto Studentų Savivalpos Drangijos įstatų įstatymas su nežymiomis pataisomis priimtas.

— Neitrulinėj zonoj. Gauta žinių, kad Lenkai yra pasiuntę į neutralinę zoną kareivius geležinkelii ir ypatingai tiltui per Merkio upę taisyti. Šis Lenkų nedraugingas elgesys sukelia Lietuvai didelio pavojaus, ir todėl mūsų Užsienio Reikalo ministeris kovo 5 d. kreipėsi nota į Generalinį Tautų Sąjungos Sekretorį p. Drummondą, prašydamas Tautų Sąjungos įsikišimo sustabdyti nedraugingus Lenkijos žingsnius ir išvengti kraujo praliejimo.

— Del obosto likvidavimo. Derybos Lietuvos ir Vokietijos delegacijų del Obosto likvidavimo kovo 9 d. tapo nutrauktos, nes vokiečių delegacija neturėjo ganetinių instrukcijų. Delto išvažiavo Berlynan ir ten pasitars su savo Vyriausybe del tolesnio darbo.

Vilniuje.

— 16 vasario iškilnės. Vasario 16 d. šėtuvis iškilmingai įventė Lietuvių Klubo salėje 4 metų Lietuvos nepriklausomybės sukaktuves. Kalbėjo lietuviai, gudai, žydai ir lenkai. «Lietuva, tėvyne mūsų» giedota tris kart.

— Želigovskio komedija Vilnians „selme“. «Lietuva» rašo: «Po Vilniaus «prijungimo» selme nuolat šmeižiama Lietuvos vyriausybė ir Lietuvos visuomenė. Daug kalbų ir apie neutralinės zonos ir «lenkiškųjų» Kaunijos dalių prijungimą. Meluojama apie lenkų «persekiojimus» Lietuvoje, tuo pasityti stato-

vai Svechauskis, Kryžanauskis ir Stanevičius—trakiškis. Politinėje seimo komisijoje nutarta reikalauti iš Lenkų vyriausybės Lietgalijos prijungimo. Nutarta viešai dar to klausimo nekelti.

Kuomet seime ėjo kalba apie tolesnį žygiavimą Lietuvon, inscenuota štai kas: «nelauktas» ėjo Želigovskis su dviem adjutantais, o jam padarė ovaciją šaukdami: «Zbawisz tu, zbaw i tam» (išgelbėjai čia, išgelbėk ir ten).

— **Dezorganizacija Želigovskio kariuomenės.** Želigovskio kariuomenė nenori karo prieš lietuvius. Kariuomenė kaskart labiau dezorganizuojasi; viršininkai negali jau ja pasitikėti, nes kareiviai virsta tiesiog banditais.

— **Išvažiavo Varšuvon.** Gauta žinių, kad vadinamasis Vilniaus Seimas pilnoj sudėty išvažiavo Varšuvon.

— **Meistavičiaus atsistatydinimas.** Iš Vilniaus sužinota, kad Laikinosios Valdomosios Komisijos Pirmininkas A. Meistavičius atsistatydino, nurodydamas, jog nutarus „Seimui“ prijungti Vilniją prie Lenkijos, nėra jam kas darą; be to, ne viskas vyko taip, kaip Meistavičiaus norėta.

Iš Klaipėdos krašto.

— **Bruožaitis dar neatsistatydino.** Bruožaitis iš krašto Direktorijos, nežiūrint Tautos Tarybos atšaukimo, dar neatsistatydino, remdamasis tuo, kad Laukininkų Sąjunga reikalaujanti, kad jis pasilikty toliau Direktorijoje kaip laukininkų atstovas; kovo 9 dien. susirinko Saukininkų Sąjungos Valdyba ir pasisakė, kad ji su Bruožaičio pasilikimu arba atsistatydinimu nieko bendra neturi.

Lietuva ir užsienis.

— **Čekų Slovakų respublikos prezidento su-kaktuvės.** Kovo 7 d. sukako 70 metų Čekų Slovakų respublikos Prezidentui T. G. Masarikui. Ši diena Čeko Slovakijoje apvaikščiojama kaip valstybinė šventė. Mūsų Valstybės Prezidentas pasiuntė savo pasveikinimą p. Masarikui, o Užs. Reikamų Ministeris ir mokslo bei visuomenės įstaigų atstovai aplankė Čekų Slovakų atstovą Lietuvoj prof. Halię ir sudėjo savo pasveikinimus.

— **Del Lietuvos pripažinimo de jure.** Sužinota, kad Pabaltijūrio valstybių konferencijoje Varšuvoj Latvių atstovai žada iškelti klausimą, kad Lenkija pripažintų Lietuvą de jure.

Užsieny.

— **Išleis aukso rublius.** Dabartiniu laiku Sovietų valdžia ekspedijuoja į Baltijos kraštus briliantus ir brangius akmenius. Taip pat yra žinių, kad Sovietų valdžia nutarė išleisti 16 milijonų aukso rublių, užpirkimui užsieny karo medžiagos raudonajai armijai.

— **Krimas — bado sritis.** Vasario 15 d. buvo paskelbta, kad ir Krimas laikomas bado sritimi.

— **Sulaikė kontrabandos laivą.** Graikai sulaikė del karo kontrabandos prancūzų laivą «Espoir» (Viltis). Konfiskavus jo krovinį — anglis, graikų vyriausybė išleido laivą kovo 1 d.

— **Kiek Belgijoje yra gyventojų.** 1921 m. gruodžio 31 d. visoje Belgijoje buvo 7.458.990 gyventojai.

— **Nepriklausomam Aigipte.** Servat Paša sudarė naują Aigipto kabinetą ir paskirtas ministru pirmininku. Naujas kabinetas pasiakubino priruošti konstituciją ir organizuoti rinkimus į Aigipto parlamentą.

Meno kronika.

Operos suvalstybinimas. Kovo m. 4 d. įvyko visuotinas nepaprastas L. Meno Kūrėjų Draugijos susirinkimas, sušauktas Operos perdavimui Švietimo Ministerijai. Nutarta įgytosei turtas, dekoracijos, gaidos, kostiumai — perduoti Švietimo Ministerijos žinion už atlyginimą. Gautąją už tai sumą L. M. K. Dr. sunaudos šelpti muzikantams ir dainininkams.

Kokį darbą numato L. Meno Kūrėjų Dr. L. Meno Kūrėjų D-ja įteikė Šviet. M-jai patvirtinti 1922 m. samatą. Numatoma išlaidų 3.705.440 auks., gr 1.054.420 auks., prašoma Valdžios asignuoti 2.651.020 auks.

Prie Liet. Meno Kūrėjų D-jos projektuojama įtaisyti Meno salionas, kame bus galima pirktis įvairių Meno kūrinių. Manoma leisti Meno laikraštį, įsteigti menininkų klubą ir įrengti, be esančios Rokiškyje juostų dirbtuvės, dar tokią juostų dirbtuvę ir Kaune. Toji dirbtuvė bus aprūpinta visomis technikos reikmenomis.

Prašoma Valdžios asignuoti stipendijos 12 ai menininkų: 3 plastikams, 3 dramatininkams, 3 muzikantams ir 3 literatams, kad jie galėtų vykti į užsienius lavintis.

Manoma įvesti daug žymių reformų meno srity.

Karių aprūpinimas žeme.

Vyriausios Komisijos kariams žeme aprūpinti š. m. vasario 23 dieną ir kovo 9 d. nuspręsta paimti Valstybės nuosavybėn einant įstatymu Kariams žeme aprūpinti, šias žemes:

1) Seinų apskrityje: 1) Kazio Romatausko Jukneliškės dvaro dalį, vad. «Budilavas» 80 ha ir 2) Leibo Zimano iš Rudaminos dvaro 52,05 ha.

2) Kretingos apskrityje: 1) iš Bagdono Oginskio papėdinių Kukorių, Liepaičių ir Margininkų palivarkus, viso 660 ha., 2) Aleksandro Tiškevičiaus Ruginių pal. 99 ha ir 3) Pelikso Tiškevičiaus Volteriškės pal. 330 ha.

3) Kedainių apskr.: 1) Česlavo Puzino Paplauškių pal. 65, 2) Jono Lozino-Lozinskio Paryžiaus pal. 58 ha ir 3) Ričardo Obokevičiaus iš Žemelių dvaro 66 ha.

4) Telšių apskr. Bagdono Oginskio papėdinių palivarkus: 1) Jonauskiskę apie 30 ha, 2) Narvoisinę — 54 ha, 3) Gondinga—42 ha, 4) Dubikius—13 ha, 5) Klepštus—92 ha, 6) Stakaniškių—24 ha, 7) Jovaisiškių—82 ha, 8) Narvoiškių—62,5 ha, 9) Vainaitus—90 ha, 10) Alkonėnus—45, 11) Šodėlių—90 ha ir 12) dalį Stonaičių palivarko 110 ha. Viso 784,5 ha daugiau ar mažiau, kiek bus rasta matuojant.

5) Ukmergės apskrities Marijos Kossauskienės iš Paabelio dvaro 69,3 ha.

6) Iš Benedikto-Jono Tiškevičiaus Ukmergės apskr. ir Alekso Milerio Kedainių apskr. žemės nutarta neimti, nes iš jų jau žemės nusavinta ir daugiau, einant įstatymu, nebegalima imti.

Redakcijos atsakymai.

Lešku. Gražus Tamstos laiškas. «Karys» lankysis į svečius taip, kaip Jūs norėjote.

Vyr. raštin. Uzonui. Galite kvotimus laikyti ir be atestato, tik tada tektų laikyti ir iš bendrų dalykų, kaip to reikalauja paskelbtos programa.

L. Bertašiui. Negalima.

A. Radavičiui. Negalima; Tamsta dabar esi mobilizuotas inteligentas.

A. Rečioniškiui. Negalima; reikėjo paduoti pareiskimas per 1 mėnesį laiko. Dabar jau pavėlavote. Del visa ko paduokite vietos Naujokų Ėmimo Komisijai prašymą, pridėdami reikalinguosius dokumentus iš mokyklos ir nurodydami svarbią pavėlavimo priežastį, bet vargu ar kas iš to išeis.

A. Račkauskiui. Kreipkitės į dalį, kur tarnavote. Buvai gi Tamsta įrašytas knygoje, buvo įvairi dokumentai dalyje, algos reikalavimo lapai ir t. t.

J. Urbonui. Gali.

M. Kananavičiui. Nesiskaito; reikės laukti parėdymo.

S. Mockui. Negalima; paleidžiama ne ūkio, bet ūkymynos palaikymui.

J. Kučinskiui. Jei tėvui nebuvo 55 metų ligi vaikimo dienos—negalima.

E. K. Jei bus pristatyti patikimi dokumentai apie ūkymynos sudėtį ir ūkymynos narių amžių.

J. Rakščiui. 1. Savanoriu. 2. Galite išsivaduoti.

P. Šymulioniui. Atsedėtas daboklėje teismo ketu laikas į tarnybą neįskaitomas.

Vl. Sinkevičiui. Tokių taisyklių nėra.

Rigertui. Negalima.

N. Slidziauskui. Nesiskaito.

Vl. Baltrūnui. Ne; gauna tik tie, kurie galėjo išsivaduoti ir pasiliko.

Eil. Mikučioniui. 1. Išlaikoma. 2. Negalima, jei nėra dokumentalių įrodymų, kad jie tikrai yra mirę.

Šukučiui. Kreipkitės komandos keliu į K.A.M. Ūkio Dalį.

A. Paluikiui. Reikalinga; apie paleidimą nuo rekvizicijos sprendžia vietos valstiaus rekvizicijos taryba.

K. Čiasui. Jei Tamsta esi vienintelis sūnus, daugiau brolių niekur nėra, kreipkis į vietos Naujokų Ėmimo Komisiją.

J. Gintovtui. Tamstos klausimas nesuprantamas.

E. Audzevičiui. Negalima.

Lietuviui. Galite; sąlygas sužinosite vietoje, kur norite pastoti.

Laisvanoriui. Galite stoti kur norite.

Specialistui. Kreipkitės į kokią nors specialią dalį.

Darbininkui. Negalima,—gausite atitarnavę.

Silpnučiui. 1. Pereiti į kitą dalį be viršininko sutikimo negalima. 2. Del to, kad taip nustatyta.

Sarpailai. Tamstos klausimai keisti — kas yra priešinga statutams, tas yra neleistina kaip iš viršininko, taip ir iš valdinio pusės. Del žemės, jei ji nedalijama, aišku, jog negalėsite gauti.

□□□□□□□□□□ I Š Ė J O □□□□□□□□□□

„MŪSŲ ŽINYNAS“

KARO MOKSLO IR ISTORIJOS ŽURNALAS

□□□□□□□□□□ 1 (4) Nr. — II tomas □□□□□□□□□□

Generolas Radas Zenkavičius.—Šių laikų artilerija ir jos vartojimas manevrų kare. *Generolio Štabo pulkininkas B. S-kis.*—Dabartinės pėstijos apginklavimas, organizacija ir taktika. *Generolio Štabo karininkas K. Boleckis.*—Generolio Štabo tarnyba. *Kapit. Biržiška.*—Karo pedagogijos bruožai. *Kap. Laurinaitis*—Karo menas senovėje. *Pulk. Bobinskis.*—Trumpa istorinė lauko optikos ryšių rusų armijoje apžvalga ir samprotavimai del jų reikalingumo Lietuvos armijoje. Lietuvos sargybų statusas XVII amžiuje. *Kapitonas Šernas.*—Lietuvių atsargos batalionas Smolenske Panevėžio bataliono veikimo aprašymas. *A. B. Klaipėdiškis.*—Mažosios Lietuvos politikos veidrodis. Kritika ir bibliografija: Generolas Radas-Zenkavičius, D. Jasaitis, k. v. Jakobas. Iš vokiečių karo literatūros. Gen. Radas-Zenkavičius, Dr. Lazersonas—Iš prancūzų karo literatūros. Gen. Radas-Zenkavičius—Iš anglų karo literatūros. Gen. Radas-Zenkavičius, Kap. J. U., Kap. B. Iš lenkų karo literatūros. Kap. S-tis, Majoras Š-pa. Milicinės armijos. Lietuvių knygos. *Kap. B. Karininkas Ladialovas Natkevičius.* Lietuvos kariuomenė. A. M. Martus. Lietuvoje Europos karės metu. George R. Kirkpatrick. Karė—ko dėliai, vertė V. Račkauskas. *Kap. S-tis.* Pr. Zadeikis. Didžiojo karo užrašai. Kun. Dr. V. Bartuška. Kelionė Lietuvon Didžiosios Karės metu. Dr. J. J. Bielskis. Deleгатų kelionė Lietuvon 1916 m. Kun. J. T. Jonaitis. Mano patyrimai Didž. Karėj 1918 ir 1919 m. Vokiečių kareivio karės atsiminimai. Vertė L. Laisvietis. Kap. J. P-kys. M. Šalčius. Lenkų samokslas Lietuvoje.

Leidėjas—Kr. A. M. Karo Mokslo Skyrius.

Redaktorius—Ltn. K. Kepalas.

Lietuvos Valstybės spaustuvė. Kaunas, Totorių gatvė Nr. 14.